

Kansen voor Romakinderen

Kroatische (kleuter)scholen verwelkomen Roma

Roma zijn een traditionele reizende bevolking, die vaak nergens welkom is. Het Open Society Institute in Kroatië heet de Roma welkom in scholen en kleuterscholen. Daardoor krijgen de Roma een betere kijk op wie ze zelf zijn, en kunnen ze trots zijn op hun taal en cultuur.

DOOR: JAGODA NOVAK - Roma vormen slechts één procent van de Kroatische bevolking. Z hebben weinig macht en belanden steeds aan de zelfkant van de maatschappij. In de streek rond Medjimurje maakte negentig procent van de kinderen de lagere school niet af. Oorzaak: gesegregeerd onderwijs van lage kwaliteit.¹

Pas toen Roma-ouders in 2004 deze discriminatie aanklaagden bij de rechtbank, kwam de situatie onder de aandacht. Men beseftte dat Romakinderen niet dezelfde onderwijskansen kregen als niet-Romakinderen. De eersten spraken vaak geen Kroatisch. Door armoede in hun familie konden ze niet dezelfde vaardigheden en kennis verwerven als de andere kinderen. De beide gemeenschappen leefden nagenoeg volledig gescheiden van elkaar.

The Open Society Institute begon samen met andere organisaties en pedagogen te denken over mogelijke oplossingen. Ze beseften dat het probleem erg gelaagd was, en dus ook een gelaagde aanpak vereiste. Vanuit andere Europese steden vergaarde men informatie over geïntegreerde gratis schoolprojecten voor Romakinderen. Die werden buiten de school begeleid door mentors. De leerkrachten en directie kregen in de projecten een opleiding 'omgaan met discriminatie', er werden gemeenschappelijke activiteiten georganiseerd voor Roma en niet-Roma en er werden gemeenschapscentra opgericht. Bovendien engageerden al deze projecten zich om geen enkele vorm van discriminatie in scholen te tolereren.

The Open Society Institute ging met Roma en niet-Roma rond de tafel zitten om op basis van die ervaringen een pilootproject te ontwikkelen. Eerst startte er een lokaal programma in Baranja, net buiten Medjimurje. Step-by-Step liep van 2002 tot 2004. Zowel het plaatselijke bestuur als de plaatselijke Roma stonden achter het project.

Het project omvatte twee sleutels. Ten eerste waren er geïntegreerde onderwijsactiviteiten, op plaatsen waar Roma en niet-Roma zich thuis voelen. Ten tweede was er een veelzijdig onderwijsprogramma met gemotiveerde leerkrachten en goed opgeleide medewerkers, zowel binnen als buiten de schooluren. Zo wilde men aantonen dat het er niet alleen op aankwam om Romakinderen in het onderwijs 'binnen te loodsen'. Ze moesten met niet-Romakinderen aan alle activiteiten deelnemen, daarin gesteund worden en zich goed voelen binnen de school. Deze aanpak spitste zich toe op kinderen van 3 tot 16 jaar, die gratis onderwijs konden volgen.

De leerkrachten kregen gratis bijkomende opleiding op school, samen met niet-Roma ouders. Ook het gemeenschapscentrum en het volwassenenonderwijs voor werklozen werden bij het verhaal betrokken. Zo is Step-by-Step zich ook gaan bezighouden met de strijd tegen discriminatie en het tweetalig onderwijs.

De eerste evaluaties toonden aan dat je niet meteen success boekt. Er waren aanvankelijk problemen met het commitment van de Roma-ouders en van de schooldirectie. Daardoor werd het project bijgestuurd. Zo kregen scholen de raad om hun leerkrachten niet alleen met discriminatie te leren omgaan, maar ook om mensen te leren begeleiden. Er werd zelfs een Roma-Kroatisch woordenboek met kindertekeningen gepubliceerd. Intussen biedt Education for Employment opleidingsprogramma's aan voor Roma-ouders. Ze maken er kennis met traditionele ambachten die hen boeien en waarmee ze ook de plaatselijke markt kunnen bedienen. Daardoor is de band tussen de school en de gemeenschap aanzienlijk versterkt.

Het kostte heel wat moeite om dit project vorm te geven. Toch geniet deze aanpak nu een erg brede erkenning. Het wordt langzaam maar zeker ook in andere gemeentes rond Medjimurje gestimuleerd. Het is een kleine stap voor Kroatië, maar een grote sprong voor de Romakinderen die nu een betere toekomst tegemoet zien.

Jagoda Novak is hoofd van het Research and Information Department in het Human Rights Centre Croatia. Vroeger was hij de coördinator van de opleidingsprogramma's voor Roma en niet-Roma aan het Open Society Institute • jnovak@human-rights.hr

[1] ROMA EDUCATION PILOT PROJECT FORMATIVE EVALUATION REPORT (2005). OPEN SOCIETY INSTITUTE CROATIA, ZAGREB.